

Huskat (*Felis catus*)

Videnskabeligt navn: *Felis catus*

Synonymer: *Felis silvestris catus*, *F. domesticus*

Kaldenavn: Huskat

Synonymer: Kat, tamkat

Status i Danmark: Invasiv

Beskrivelse

Huskat er et mellemstort rovdyr. Typiske huskatte vejer omkring 4-8 kg, har en kropslængde på 30-40 cm og en halelængde på 20-30 cm¹. Hanner er lidt større end hunner. Avl af forskellige katteracer gør, at der findes mange forskellige farvevarianter.

Huskat. Foto: André Karwath/Wikimedia Commons.

Forvekslingsmuligheder

Huskat kan for det utrænede øje forveksles med de hjemmehørende arter ræv (*Vulpes vulpes*), husmår (*Martes foina*) og skovmår (*Martes martes*) samt de ikke-hjemmehørende arter mårhund (*Nyctereutes procyonoides*) og vaskebjørn (*Procyon lotor*). Ræv er større, har en længere snude og mere busket hale end huskat. Mårene er mindre og mere spinkle end huskat. Mårene har et mere spidst hoved, en mere busket hale og bevæger sig på en anden måde end huskat. Mårhund har korte ben og en karakteristisk ansigtsmaske end huskat. Vaskebjørn kan også skelnes fra huskat på ansigtsmasken og dens tværstribet hale.

Spredningsvej og nuværende udbredelse

Huskat nedstammer fra en arabisk-nordafrikansk underart af vildkat (*Felis silvestris*)². Den blev domesticeret for flere tusind år siden i Egypten. Mennesker har siden spredt huskat til det meste af kloden. I Danmark er huskat vidt udbredt. Der vurderes at være 650.000 huskatte tilknyttet familier i Danmark og 500.000 'herreløse' huskatte^{3,4}. Det gør huskatten til det mest almindelige rovdyr i landet. Der menes ikke at være egentlige vildtlevende bestande af huskat i Danmark, men der forekommer huskatte overalt i naturen, fx^{5,6}.

Datagrundlag for artens invasive status i Danmark

Vi benytter en skala fra 0-3 til at vurdere arterne i forhold til de seks parametre spredningspotentiale, levestedets bevarings- og naturværdi, påvirkningen på hjemmehørende arter, påvirkning på økosystemfunktioner, økonomiske effekter og helbredseffekter. 0 svarer til ingen, 1 svarer til lav, 2 svarer til middel og 3 svarer til høj påvirkning. Kvaliteten af data, der ligger til grund for vurderingen, angives på en firetrins skala: meget sikker (empiriske, kvantitative data for arten), sikker (overvejende kvalitative data for arten), middel (udelukkende kvalitative data), usikker (få eller ingen data).

	Sprednings- potentiale	Levestedets be- varings- og na- turværdi	Påvirkning af hjemmehø- rende arter	Påvirkning af økosystem- funktioner	Økonomiske effekter	Helbreds ef- fekter
Score	2	2	2	1	1	2
Datakvalitet	meget sikker	meget sikker	sikker	middel	middel	sikker

Spredningspotentiale: 2 (middel) Spredningspotentialet for huskat vurderes til middel. Huskat har et meget højt reproduktionspotentiale¹. Huskatte får 4-6 killinger i et kuld, men kuld på over 10 killinger er set. Hunner bliver kønsmodne, når de er 9-12 måneder gamle. Ældre hunner kan yngle to gange om året. På grund af den tætte tilknytning til mennesker er dødeligheden af killinger formentlig lavere end hos vildtlevende katte. De fleste 'herreløse' katte fodres, hvorfor bestandene ikke er begrænset af fødetilgængelighed. Fodring medfører, at forekomsten af huskat i naturen er høj. Der menes ikke at være egentlige vildtlevende forekomster af huskat i Danmark, og trods det høje reproduktionspotentiale er mennesket ansvarlig for forekomsten af huskat i den danske natur.

Levestedets bevarings- og naturværdi: 2 (middel). Levestedets bevarings- og naturværdi for huskat vurderes til middel. Den findes primært i relation til bebyggelse, i haver og parker, men huskatte strejfer vidt omkring og kan forekomme alle steder i naturen; i skove, remiser, læhegn, marker, enge og langs vandløb og søer, fx ^{1,5,6,7,10}.

Påvirkning af hjemmehørende arter: 2 (middel). Påvirkningen af hjemmehørende arter vurderes som middel for huskat. Der mangler viden om huskattens påvirkning på hjemmehørende byttedyrs bestandsstatus i Europa, men de høje tætheder af huskat må forventes at have væsentlig negativ betydning lokalt, fx prædation af småfugle, og på hjemmehørende rovdyr gennem fødekongurrence og direkte prædation af brud og lækat ^{7,8,9,10,11}. I Storbritannien estimeres det, at 9 mio. huskatte bringer 52-63 mio. småpattedyr, 25-29 mio. fugle og 4-6 mio. krybdyr og padder hjem til katteejerne⁷. Dertil kommer prædationen på byttedyr, som ikke bringes hjem. I byer og forstæder er huskats prædation en væsentlig årsag til dødeligheden hos småfugle; i landsbyer kan 30 % af dødeligheden af gråspurv tilskrives huskatte^{7,8}. I Australien vurderes betydningen af huskatte på de hjemmehørende pattedyrs status at være større end effekten af forringelse og ødelæggelse af levesteder, og huskat vurderes at være en væsentlig faktor i udryddelsen af enkelte fugle- og krybdyrarter⁹. I dele af Europa, hvor der fortsat lever vildkatte, fx Skotland, Frankrig, Tyskland og Schweiz, sker der en irreversibel genetisk forurening af den hjemmehørende vildkat som følge af bastardering med huskat¹².

Påvirkning af økosystemfunktioner: 1 (lav). Påvirkningen af økosystemer og processer for huskat vurderes at være lav. Huskats prædation på smågnavere og -fugle kan påvirke disse arters naturlige tætheder og arternes bidrag til processer og dynamikken i økosystemerne, fx smågnaveres påvirkning af plantevæksten, fugles prædation på insekter, frøspredning og ændre fødegrundlag for hjemmehørende rovdyr^{7,8,9,10,11}.

Økonomiske effekter: 1 (lav). De økonomiske effekter af huskat er vurderet som lav. Prædation af huskat kan forringe værdien af jagten på ejendomme gennem prædation og forstyrrelse af agerhøne og fasan.

Helbredseffekter: 2 (middel). Helbredseffekterne for huskat er vurderet som middel. Huskat er hovedvært for *Toxoplasma gondii*, og kan være smittet og være vektor for andre zoonoser, fx salmonella og *Echinococcus multilocularis*^{13,14}. I mange tilfælde kan katten være inficeret uden at være syg. Selvom mange ejere behandler deres huskatte, er helbredseffekten for huskat vurderet relativt høj, pga. artens tætte kontakt til mennesker, der selvsagt øger risikoen for smitte til mennesker.

Kilder

- ¹ Sunquist S & Sunquist F 2002. Wild cats of the World. University of Chicago Press. Chicago.
- ² Driscoll CA, Menotti-Raymond M, Roca AL, m.fl. 2007. The Near Eastern origin of cat domestication. *Science* 317: 519-523.
- ³ Danmarks Statistisk 2000. Familiernes kæledyr. 40 pct. af familierne holder kæledyr. *Nyt fra Danmarks Statistik* 499.
- ⁴ Dyrefondet: Katten kan ikke klare sig selv. <https://www.dyrefondet.dk/oplysning-om/myter-om-katte/katten-kan-ikke-klare-sig-selv/> (besøgt 20. juli 2022).
- ⁵ Elmeros M, Madsen AB 2001. Forekomsten af rovpattedyr i et jysk skovområde. *Flora og Fauna* 107: 53-57.
- ⁶ Elmeros M, Hansen TS 2019. Pattedyrs brug af større faunapassager i Vendsyssel. Aarhus Universitet og Nationalt Center for Miljø og Energi. Videnskabelig rapport nr. 312.
- ⁷ Woods M, McDonald RA, Harris S 2016. Domestic Cat Predation on Wildlife. <https://www.mammal.org.uk>.
- ⁸ van Heezik Y, Smyth A, Adams A, Gordon J 2010. Do domestic cats impose an unsustainable harvest on urban bird populations? *Biological Conservation* 143: 121-130.
- ⁹ Murphy BP, Woolley LA, Geyle HM m.fl. 2019. Introduced cats (*Felis catus*) eating a continental fauna: The number of mammals killed in Australia. *Biological Conservation* 237: 28-40.
- ¹⁰ Genovesi P, Carnevali L, Alonzi A, Scalera R 2012. Alien mammals in Europe: updated numbers and trends, and assessment of the effects on biodiversity. *Integrative Zoology* 7: 247-253.
- ¹¹ Trouwborst A, McCormack PC, Camacho EM 2020. Domestic cats and their impacts on biodiversity: A blind spot in the application of nature conservation law. *People and Nature* 2: 235-250.
- ¹² Quilodrán CS, Nussberger B, Macdonald DW, m.fl. 2020. Projecting introgression from domestic cats into European wildcats in the Swiss Jura. *Evolutionary Applications* 13: 2101.
- ¹³ Chomel B 2014. Emerging and Re-Emerging Zoonoses of Dogs and Cats. *Animals* 4: 434-445.
- ¹⁴ Steensgaard A, Sengupta ME, Chriél M, m.fl. 2021. *Toxoplasma gondii* sero-prevalence in wild cervids in Denmark. Abstract from Virtual 69th Annual - 14th Biennial Joint Conference of the Wildlife Disease Association & European Wildlife Disease Association.